

öğretmenler için temel kitaplar

**Akran
Öğreticiliği**

ÖĞRETMEN YETİŞTİRME VE GELİŞTİRME
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

**Akran
Öğreticiliği**

8	Akran Öğreticiliği
14	Akran Öğreticiliğinin Faydaları
20	Akran Öğreticiliği Stratejisinin Uygulanmasına Yönelik Öneriler
38	Kaynakça

Akran öğreticiliği okul dışında günlük hayatın doğal bir getirisi olarak gerçekleşmektedir. Model uçak yapmada, bir oyunda seviye atlamakta, kek pişirmekte, yazı yazmakta vb. zorluk yaşayan çocuklar arkadaşlarına, kardeşlerine güvenmekte, gösterim ve açıklama şeklinde gerçekleşen bir öğretimle zorlandıkları konuların üstesinden gelmeye çalışmaktadırlar. Bu durumda akran öğreticiliği plansız ve istemsiz bir şekilde gerçekleşmektedir. Akran öğreticiliği, planlı ve yapılandırılmış bir şekilde, öğretmen rehberliğinde uygulandığında oldukça etkili bir öğretim stratejisidir. Bir öğrencinin diğer bir öğrencinin öğrenmesine yardımcı olmasıyla gerçekleşen akran öğreticiliği öğrencilerin sadece akademik başarısının artmasına değil; özgüven, sorumluluk, zaman yönetimi gibi birtakım tutum ve becerilerin de gelişmesine katkı sağlamakta, arkadaşlık temelli bir öğrenme ortamı oluşturmaktadır.

Bu el kitabı, akran öğreticiliğine ilişkin teorik bilgilerin yanı sıra akran öğreticiliğinin bir öğretim strateji olarak nasıl kullanılabileceğine yönelik birtakım öneriler içermektedir. El kitabında yer alan bilgiler geniş bir literatür taramasına dayanmaktadır. Bu el kitabı Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanmıştır. El kitabı Millî Eğitim Bakanlığının izni olmadan basılamaz ya da çoğaltılamaz.

Akran Öğreticiliği

Akran öğreticiliği, öğrencilerden birinin öğretici, diğerinin öğrenen olarak rol aldığı, öğreticinin öğrenene belirli bir konuyu öğrettiği bir yaklaşımdır. İkili öğrenci gruplarının akademik, sosyal, davranışsal becerileri geliştirmek için birlikte çalıştığı bir öğretim stratejisidir. Akran öğreticiliğine ilişkin birçok tanım ve yaklaşım bulunmaktadır. Bunlardan bazıları aşağıda sunulmuştur:

- Akran öğreticiliği, bir öğrencinin öğretmen ya da öğretici, diğer bir öğrencinin ise öğrenen ya da öğrenci olarak görev aldığı organize edilmiş öğrenme deneyimidir.
- Akran öğreticiliği, belirli becerileri edinmiş olan bir öğrencinin, sınıf arkadaşlarına bilgi ve beceri edinmeleri konusunda yardım ettiği bir stratejidir.
- Akran öğreticiliği bir öğrencinin öğretici ya da öğretmen, diğer öğrenci ya da öğrencilerin öğrenen olarak davrandığı, iki ya da daha fazla sayıda öğrenciden oluşan gruplardaki öğrenme deneyimidir. Akran öğreticiliği aynı ya da farklı yaş grubundaki öğrenciler arasında uygulanabilir.
- Akran öğreticiliğinde akademik performans düzeyi yüksek olan öğrenci öğretici, akademik performans düzeyi düşük olan öğrenci öğrenen olarak görev almaktadır.

Akran öğreticiliği yeni bir kavram değildir. Aristotle'ın kullandığı “archons” ya da “liderler” ve Seneca'nın kullandığı “gençler” kavramlarına kadar takip edilebilir. İlk kez Andrew Bell tarafından 1795 yılında teori haline getirilmiş ve 19. yüzyılda Fransız ve İngiliz okullarında uygulanmaya başlanmıştır. Geçtiğimiz 30-40 yıl içerisinde, karma yetenek gruplarıyla birlikte, akran öğreticiliği oldukça popüler olmuştur.

Akran Öğreticiliği Modelleri

Akran öğreticiliğinde gruplar farklı modeller kullanılarak oluşturulabilir. Akran öğreticiliğinin tanımı, bu modellerden hangisinin uygulandığına bağlı olarak değişmektedir. Öğretmenler hangi modeli uygulayacaklarını öğrenme hedeflerine göre belirlemelidir.

Sınıf Genelinde Akran Öğreticiliği (Class Wide Peer Tutoring/CWPT):

Bu modelde, tüm sınıf ikili gruplara ya da daha fazla sayıda öğrenciden oluşan gruplara (öğrenci sayısı 5'i geçmemelidir) ayrılır. Bu gruplar farklı yetenek seviyesindeki öğrencilerden oluşturulur. Öğrenciler, grup içinde öğretici, öğrenen ya da hem öğretici hem öğrenen rolünü üstlenirler. Bu modelin iyi yapılandırılmış olması gerekmektedir. Bu model, öğretmenin doğrudan rehberliğini, birbiriyle yarışan takımları ve not vermeyi içerir. Tüm sınıf yapılandırılmış akran öğreticiliği etkinliğine katılır. Haftada iki kez ya da daha fazla, yaklaşık 30 dakika uygulanır. Gruplar haftalık olarak değiştirilir. Gruplardaki öğrencilerin seçimi esnekliklidir. Gruplar, öğrencilerin akademik performans düzeyine ya da yeterlilik düzeyine göre oluşturulabilir.

Farklı Yaş Grubu Akran Öğreticiliği (Cross-Age Peer Tutoring):

Bu modelde, yaşı büyük olan bir öğrenciyle yaşı küçük olan bir öğrenci ile bir becerinin öğrenimi için eşleştirilir. Yaşı büyük olan öğrencinin akademik başarısının yüksek, davranışsal, sosyal ve uyum becerilerinin gelişmiş olması gerekir. Örneğin, ikinci sınıf öğrencisi, ana sınıfı öğrencisi ile kantine nasıl gidileceğini, nasıl sırada beklenileceğini ve nerede oturulabileceğini göstermesi için eşleştirilebilir. Bu modelde öğretici ve öğrenen rolleri değişmez. Yaşı büyük olan öğrenci öğretici ve yaşı küçük olan öğrenci ise öğrenen rolündedir. Önemli olan birlikte işbirliği içerisinde öğrenmektir. Öğretici uygun davranış için model olur, sorular sorar ve çalışma becerilerinin geliştirilmesi için teşvik eder. Bu model dezavantajlı ve öğrenme gücünü çeken öğrenciler için yararlı olabilir.

Karşılıklı Akran Öğreticiliği (Reciprocal Peer Tutoring):

Bu modelde iki ya da daha fazla sayıda öğrenci hem öğretici hem de öğrenen rolünü üstlenir. Roller her oturumda değişir ve her bir rol için eşit süre ayrılmalıdır. Genellikle akademik performans seviyesi yüksek olan öğrenci, düşük olan öğrenciyle eşleştirilir. Öğrenmeyi teşvik etmek ve arttırmak için grup ya da bireysel ödül sistemi oluşturulabilir. Bu modelde öğretici rolündeki öğrenciler, öğrenen rolündeki öğrencilerin öğretmen tarafından belirlenen hedefe ulaşabilmesi için öğretim materyali hazırlar; arkadaşlarının öğrenme sürecini izler, değerlendirir ve onları ödüllendirir. Bu süreç öğretmenin rehberliğinde gerçekleştirilir.

Aynı Yaş Grubu Akran Öğreticiliği (Same-Age Peer Tutoring):

Bu modelde aynı yaş grubundaki iki öğrenci eşleştirilir. Öğrencilerin arasında bir yaş fark olabilir. Öğrenciler aynı yetenek seviyesinde olabilir ya da akademik performansı yüksek öğrenci ile düşük olan bir öğrenci eşleştirilebilir. Yetenek seviyesi aynı olan öğrenciler eşleştirildiğinde her iki öğrencinin de kavram ya da konuyla ilgili bilgisi eşit düzeyde olacaktır. Bu öğrenciler hem öğretici hem de öğrenen rolünü üstlenebilirler. Aynı sınıftaki öğrenciler eşleştirilebileceği gibi, farklı sınıflardaki öğrenciler de eşleştirilebilir.

Akran destekli öğrenme stratejileri (Peer Assisted Learning Strategies/PALS):

Bu modelde aynı yetenek seviyesindeki öğrenciler eşleştirilir. Öğrenciler öğretici ve öğrenen rollerini öğrenme ihtiyaçları doğrultusunda değiştirirler. Örneğin öğrencilerden biri fen bilimleri ile ilgili bir konuda öğretici rolünü üstlenirken, diğer öğrenci matematikle ilgili bir konuda öğretici rolünü üstlenebilir. Bu stratejide gruplar esnekliklidir, disiplin alanına ve konuya bağlı olarak değişebilir. Tüm öğrenciler, farklı zamanlarda ve farklı görevlerde hem öğretici hem de öğrenen olma fırsatı yakalar.

Örnek Olay*

İngilizce dersinde isim ve fiil konusunu işliyorduk. İsim ve fiilin tanımını verdikten sonra, tüm öğrencilerden 10 tane örnek yazmalarını istedim. Joe isimlerle fiilleri karıştırıyordu. Amy'den Joe ile birlikte dışarı çıkmasını ve bahçeden isim olabilecek 10 tane nesne toplamasında ona yardımcı olmasını istedim. Amy'nin görevi, Joe'ya neden "atlamayı" ve "koşmayı" toplayamayacağını, ancak "taş" ve "sopayı" toplayabileceğini göstermek, böylece isim ve fiil arasındaki farkı anlatmaktı.

Bir sonraki ders matematikti. Joe basit toplama işlemlerini yaparken zorlanıyordu. Joe ile Bob'a sınıfta matematik derslerinde kullanmak üzere bulduğumuz şişe kapaklarını alarak sessiz bir yere gitmelerini söyledim. Bob, şişe kapaklarını kullanarak Joe'ya basit toplama işlemlerini nasıl yapacağını, kendisi örnekler bularak anlattı ve sonra verdiğim çalışma kâğıdındaki işlemleri kendi başına yapmasında Joe'ya yardımcı oldu.

Beden eğitimi dersinde bazı öğrenciler sınav çekmekte zorlanıyorlardı ve doğru şekilde yapamıyorlardı. Joe sınav çekmekte oldukça iyiydi. Joe'dan doğru sınav çekmeyi göstermesini ve arkadaşlarına nasıl sınav çekeceklerini anlatmasını istedim. Joe, bu sefer öğretici rolünü üstlendi. Öğretici rolünü üstlenmesiyle Joe'nun özgüveni arttı ve işini oldukça ciddiye aldı.

Bir başka derste sınıfı ikili gruplara ayırdım. Bir önceki derste öğrencilerden kendi hazırladıkları kelime listelerindeki beş kelimeyi arkadaşlarına okumalarını ve arkadaşlarına bu kelimeleri yazmalarını söylemelerini istedim. Joe kendi listesindeki kelimeleri okudu ve arkadaşının kelimeleri doğru yazıp yazmadığını kontrol etti ve sonra roller değişti, arkadaşı kendi listesinden kelimeler okudu ve Joe'nun doğru yazıp yazmadığını kontrol etti.

Akran Öğreticiliğinin Faydaları

“

“Öğretirken, daha çok öğreniriz.”

Seneca

Akran öğreticiliği, araştırmalarla desteklenmiş, (zaman, çaba vb. bakımdan) çok az maliyeti olan etkili bir öğretim stratejisidir. Akran öğreticiliği;

- Akademik başarının ve akademik becerilerin gelişmesinde etkilidir.

Öğrenen rolündeki öğrenciler konuyla ilgili anlayamadıkları yerleri arkadaşlarına daha rahat sorabilmekte, derste işlenen konuya ilişkin daha fazla alıştırmaya yapma imkânı bulmaktadırlar. Öğreticiler bilgilerini gözden geçirecek ve yeniden düzenleyerek kendi öğrenmelerini pekiştirirler. Öğrenenler ise kendileri ile birebir ilgilenilmesi fırsatı bulurlar.

Örnek Olay*

Ohio Üniversitesi tarafından, öğrencilerin okuduğunu anlama becerisinin geliştirilmesinde kullanılabilecek stratejilerin etkililiği üzerine pilot bir çalışma yürütülmüştür. Çalışmada, araştırmacılar okuma testi puanları düşük olan 6. sınıf öğrencilerini iki gruba ayırmışlardır. Birinci gruptaki öğrenciler iki kişilik gruplara ayrılmış ve verilen hikâyeleri ikili gruplar halinde okumaları istenmiştir. İkinci gruptaki öğrencilere de aynı hikâyeler verilmiş ve hikâyeleri bireysel olarak okumaları istenmiştir. Öğrenciler haftada iki kez belirlenen okuma saatlerinde kendilerine verilen hikâyeleri okumuşlardır. Birinci gruptaki öğrenciler birlikte okuma yaparken ikinci gruptaki öğrenciler bireysel okuma yapmışlardır. Süreç sonunda yapılan okuma testinde birinci gruptaki öğrenciler, ikinci gruptaki öğrencilerle karşılaştırıldığında, daha yüksek puan almışlardır.

“

“Arkadaşımla çalışırken konuya daha fazla odaklanıyorum. Sınıftaki konuşmalar bazen anlamamı zorlaştırıyor.”

9. sınıf öğrencisi

- Akıl yürütme ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirir. Akran öğreticiliğinde öğrenciler, kendi öğrenme süreçlerine daha aktif katılmak, dersle ilgili konuyu ve kavramları tartışmak ve kendi kelimeleri ile mantıklı açıklamalar yapmak durumundadırlar. Bu, öğrencilerin eleştirel düşünme ve akıl yürütme becerilerinin gelişimine olumlu bir etki yapar.

- Özgüveni, çevreyle uyum becerilerini ve motivasyonu artırır. Akran öğreticiliği hem öğreticilerin hem de öğrenenlerin özgüvenlerinin artmasını sağlar. Öğreticiler kendi yeteneklerini bir başkasına yardım etmekte kullandıklarından, öğrenenler ise akranlarından olumlu geri bildirim aldıklarından özgüvenleri artar. Öğretici rolündeki öğrencilerin olumlu geri bildirim vermeleri, öğrenen rolündeki öğrencilerin motivasyonları ve kendilerine olan güvenleri üzerinde olumlu etki yaratmaktadır. Akran öğreticiliği ayrıca öğrencilerin iletişim becerilerinin gelişimine de katkı sağlamaktadır. Bu strateji özellikle dezavantajlı ve öğrenme güçlüğü olan öğrenciler üzerinde benlik algısı ve iletişim becerileri bakımından olumlu etkilere sahiptir.

- Rahatlığı ve açık sözlülüğü arttırmaktadır.
 Öğrenciler; akranlarının yanında, yetişkin otorite figürünün yanında olduklarından daha rahat olmakta, kendilerini ve zorlandıkları konuları daha rahat ifade edebilmektedirler. İki kişilik gruplarda kendilerini daha güvende hissetmektedirler. Öğrenciler kendi aralarında, kendi yollarıyla daha rahat iletişim kurmakta ve birbirlerini daha rahat anlayabilmektedirler. Öğretici rolündeki öğrenciler, öğrenen rolündeki öğrencilere konuyu anlatırken kendi öğrenme deneyimlerini paylaşmakta, daha yalın bir dil ve/veya popüler iletişim sembollerini kullanmakta, konuyla ilgili yeni fikirler ve günlük hayattan örnekler sunabilmektedirler. Bu, her iki roldeki öğrenci için kendilerini rahat hissettikleri bir öğrenme ortamı oluşmasına katkı sağlamakta ve öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır. Akran öğreticiliği; öğretici rolündeki öğrenciye, “Paylaşmaya değer bir bilgiye sahipsin.”; öğrenen rolündeki öğrenciye “Güvenebileceğin bir öğretmenin var.” mesajını iletir.

Akran öğreticiliği ayrıca;

- öğrencilerin öğrenirken eğlenmelerini sağlar.
- olumlu ve işbirlikli bir sınıf ortamı oluşturulmasına katkı sağlar.
- olumlu sosyal davranışların ve akran ilişkilerinin gelişmesine ve böylelikle sınıf disiplinin artmasına katkı sağlar.
- öğrencilerin zaman yönetimi, planlama, öz-kontrol ve çalışma becerilerini geliştirir.
- öğrenilen bilgi ve edinilen becerilerin daha kalıcı olmasını sağlar.
- öğrencilerin bağımsız öğrenenler olmasına katkı sağlar.
- öğrenciler arasında bir amaca ve öğrenme hedeflerine odaklı diyalog ve etkileşimin oluşmasını sağlar.

Küçük Arkadaşım Sesli Okuyor!

Özet

Bu çalışmada yaşı küçük olan öğrenciler beğendikleri bir kitabı seçerek yaşı büyük olan öğrencilere sesli olarak okuyacaklar ya da hikâyenin konusunu anlatacaklardır. Daha sonra öğrenciler birlikte hikâyeyi anlatan bir poster hazırlayacaklardır.

Geliştirilmesi hedeflenen akademik ve sosyal beceriler:

- Akıcı okuma
- Tekrar anlatma
- Fikirleri paylaşma
- Dikkatli dinleme
- Karar verme

Materyaller

- Hikâye kitabı
- Karton
- Boya kalemleri

Uygulama

1. Öğrencilerin kitap seçmesine yardımcı olun. Bazı öğrenciler için kelime olmayan resimli kitaplar daha uygun olabilir.
2. Öğretici rolünü üstlenen öğrencilere yapacakları çalışma ve çalışmada nelere dikkat etmeleri gerektiği konusunda açıklama yapın:

- Yaşı küçük olan öğrencilerin kendilerine sesli olarak kitap okuyacaklarını, kelimeleri okumakta zorluk çeken öğrencilerin resimlere bakarak hikâyeyi anlatacaklarını açıklayın.
- Yaşı küçük olan öğrenciler hikâyeyi okurken ya da anlatırken onları dikkatli bir şekilde dinlemeleri gerektiğini vurgulayın.
- Okuma ya da anlatma sırasında yaşı küçük öğrenciler hata yaptıklarında onları küçük düşürücü davranışlardan kaçınmaları gerektiğini, dinlemeye devam etmeleri ve hikâye tamamlandıktan sonra hata yapılan yere dönerek "Burayı bir kere de birlikte okuyalım mı?" gibi sorular sorarak hata yapılan yerin tekrarlanmasını sağlamalarını ve hatayı düzeltmeleri gerektiğini ifade edin.
- Daha sonra birlikte kitabı tanıtan bir poster hazırlayacaklarını ifade edin. Posterin hazırlanması sürecinde öğreticinin görevlerini belirtin:
  - a. Posterin hazırlanacağı kartonun üzerine kitabın ve yazarının adını yazmak
  - b. Yaşı küçük olan öğrenciyle kitabın içeriğini anlatan nasıl bir resim çizeceği hakkında görüş alışverişinde bulunmak ve birlikte resme karar vermek
  - c. Yaşı küçük olan öğrenci resim çizerken ona yardımcı olmak
  - d. Poster tamamlandıktan sonra yapılan resmin altına hikâyenin ana fikrini özetleyen iki cümle yazmak
- 3. Yaşı küçük olan öğrencilere çalışma hakkında bilgi verin ve kendilerinden ne yapmasının beklendiğini açıklayın.
  - Öğrencilere, üst sınıftan öğrencilere sesli kitap okuyacaklarını ve anlatacaklarını, daha sonra onlarla birlikte poster hazırlayacaklarını belirtin.
  - Kitap seçimini onlarla birlikte yapın.
  - Öğrencilere seçtikleri kitabı önce sessizce tek başlarına incelemelerini ve/veya okumalarını söyleyin.
  - Daha sonra yüksek sesle arkadaşlarına okumalarını ya da anlatmalarını isteyin.
- 4. Okumalar tamamlandıktan sonra kitapları toplayın ve öğrencilerinize posterini nasıl hazırlayacaklarını açıklayın. Poster için gerekli malzemeleri dağıtın.
- 5. Öğrencilere posterlerini hazırlamaya başlamalarını söyleyin.
- 6. Posterler tamamlandıktan sonra ikili gruplardan posterlerini sınıfta paylaşmalarını isteyin.
- 7. Yaşı büyük olan öğrencilere kitabın adını, yazarının adını ve konusunu sorun. Yaşı küçük olan öğrencilere posterdeki resimle ne anlatmak istediğini sorun.
- 8. Posterleri sınıfta ya da okulda sergilemek için toplayın.

Akran Öğreticiliği Stratejisinin Uygulanmasına Yönelik Öneriler

Akran öğreticiliği, iyi yapılandırılmış şekilde uygulandığında etkili bir öğretim stratejisi olacaktır. Bu bakımdan bu stratejiyi yapılandırırken ve kullanırken birtakım hususların göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Aşağıda bu stratejinin uygulanmasına ilişkin birtakım öneriler sunulmuştur.

Unutmayınız! Akran öğreticiliği yeni bir konu, kavram ya da becerinin öğretilmesi için kullanılmaz. Öğretilenlerin pekiştirilmesi için kullanılır.

Amaçlarınızı ve öğrenme hedeflerinizi belirleyin.

Akran öğreticiliği stratejisini kullanarak ulaşmak istediğiniz amaçları net bir şekilde belirleyin. Amaçları belirlerken kendinize şu soruları sorabilirsiniz:

- Neden akran öğreticiliği stratejisini uygulamayı seçtiniz?
- Bu stratejiyi uyguladıktan sonra ne elde etmeyi planlıyorsunuz?
- Öğrencilerin okuma, matematik, fen bilimleri vb. alanlarda akademik performanslarını geliştirmelerine katkı sağlamak mı istiyorsunuz?
- Öğrencilerin öz-yönlendirme becerilerinin ve sorumluluk duygularının gelişmesini mi bekliyorsunuz?
- Öğrencilerin özgüvenlerinin artmasına katkı sağlamak mı istiyorsunuz?
- Birleştirilmiş sınıf okutuyorsanız; sadece farklı yaş gruplarındaki öğrencileri eşleştirerek sınıf yönetimini güçlendirmeyi mi istiyorsunuz?

Başarılı ve iyi yapılandırılmış akran öğreticiliği birçok alanda, aynı zamanda olumlu etkiler oluşturabilir. Ancak, bu stratejiyi kullanmaktaki birincil amacınızı belirlemelisiniz. Ulaşmak istediğiniz amaçları net bir şekilde listelemelisiniz.

Örnek

- Matematik dersinde akademik performansları düşük olan öğrencilerin akademik performanslarını artırmak
- Yavaş okuyan ve okumaya karşı ilgisi az olan öğrencilerin akıcı okuma becerilerini geliştirmek ve motivasyonlarını artırmak
- Birinci sınavda düşük not alan öğrencilerin bir sonraki yazılı sınavda daha yüksek not almalarını sağlamak

Amaçlarınızı yazarken iki ögeye mutlaka yer vermelisiniz: (1) akran öğreticiliği stratejisi hangi öğrenciler (performans seviyesi düşük olan öğrenciler, sınıftaki tüm öğrenciler vb.) için uygulanacak, (2) akran öğreticiliği hangi konuya odaklanacak (okuma akıcılığı, motivasyon, matematik başarısı, yazılı sınav vb.). Amaçlarınızı belirledikten sonra, her bir ikili grup ya da grup için öğrenme hedeflerinizi yazın. Yazdığınız öğrenme hedeflerinin ulaşılabilir ve ölçülebilir olduğundan emin olmalısınız. Hedeflerinizi yazarken gözlemlenebilir davranış ve becerilere yer vermelisiniz.

“Akran öğreticiliği kullanmaya başladığımdan beri, öğrencilerimin daha bağımsız öğrenenler ve düşünürler olduğunu gözlemliyorum. Teknolojiyi daha amaçsal kullanıyorlar ve üniversiteye gitmek konusunda daha olumlu düşünüyorlar. Ancak, en etkilendiğim sonuç, sorunları artık bir takım olarak çözümlüyorlar. Onlar, 12 ve 13 yaşındaki bireyler. Günlük hayatlarına yansıtabilecekleri ve yetişkin olduklarında kullanabilecekleri güçlü bir işbirliği becerisi edindiler.”

Bir öğretmen

Örnek Olay*

Öğretmen, matematik dersinde bölme konusunu anlattıktan sonra Mehmet'in bölme konusunda performansının oldukça düşük olduğunu fark etti. Mehmet problemleri nasıl çözebileceğini anlamıştı, ancak doğru cevaba ulaşamıyor ve problemleri diğer öğrencilerden daha yavaş çözüyordu. Öğretmen, Mehmet'in temel çarpma işlemlerini bilmediğini tespit etti. Mehmet sıklıkla çarpma işlemlerinde parmaklarını kullanıyordu. Öğretmen, Mehmet'e öğreticilik yapması için Burcu'yu görevlendirdi. Burcu diğer öğrencilerle oldukça iyi geçiniyordu, sorumluluk sahibiydi ve bölme işlemlerinde oldukça başarılıydı. Öğretmen, Mehmet'in neyi öğrenmeye ihtiyaç duyduğunu belirten öğrenme hedefini yazdı.

Mehmet'in öğrenme hedefi:

Mehmet, 5'lere kadar çarpım tablosunu öğrenerek çalışma kâğıdındaki işlemleri 2 dakika içinde yapacak. (En fazla 4 işlemde hata yapabilir.) Öğretmen, Mehmet için yazdığı öğrenme hedefini Burcu ve Mehmet ile paylaştı. Öğrenme hedefinin iki öğrenci tarafından tam olarak anlaşıldığından emin oldu.

Öğrenme hedefi oluştururken; hedefin (1) öğrencinin öğrenme ihtiyacını yansıttığından, (2) gözlemlenebilir ve ölçülebilir olduğundan, (3) öğretici ve öğrenen rolündeki öğrenciler tarafından kolaylıkla anlaşılabilir olduğundan emin olmalısınız.

Akran öğreticiliği stratejisini uygulamayı planladığınızda bu stratejiyi neden uygulama gereği hissettiğinizi (öğrenme amacı), bu stratejiyi uyguladıktan sonra öğrencinin hangi bilgiyi ve/veya beceriyi edinmesini beklediğinizi (öğrenme hedefi) açık, net, ölçülebilir ve anlaşılır şekilde belirlemelisiniz.

Öğretici ve öğrenenleri belirleyin.

Hangi öğrencilerin birbirleriyle eşleştirileceğinin belirlenmesi oldukça önemlidir. Yaş ve akademik performans seviyesi öğrenci seçiminde kullanılan ölçütlerdir. Yaşı büyük ya da aynı yaş grubunda olan, akademik performans seviyesi yüksek olan öğrencileri öğretici olarak belirleyebilirsiniz. Bu öğrencilerin bilişsel ve entelektüel olgunluğunun yanı sıra kişilik özellikleri ve sosyal ilişkilerini de göz önünde bulundurmalısınız.

Her öğrencinin öğretebileceği ve öğrenmeye ihtiyaç duyduğu konu ya da alanlar olduğunu göz önünde bulundurarak ve öğrenme hedeflerine bağlı olarak derslerde, farklı öğrencilerin öğretici ve/veya öğrenen rolünü üstlenmelerini sağlayabilirsiniz. Öğrencilerinize sürekli aynı rolü/görevi vermeniz akran öğreticiliğinin etkisini azaltacaktır. Öğrencileri belirlerken ve eşleştirirken şu soruların cevaplarını verebilmeniz önemlidir:

1. Öğrencileri nasıl seçeceksiniz?
  - Öğrencilere mi yoksa diğer öğretmenlere mi soracaksınız?
  - Öğrencileri gözlemleyecek misiniz?
2. Eşleştirmeyi nasıl yapacaksınız?
  - Aynı yaş grubundaki öğrencileri mi eşleştireceksiniz yoksa farklı yaş grubundaki öğrencileri mi eşleştireceksiniz? Ya da her iki modeli aynı anda mı kullanacaksınız?
  - Bu modellerin avantajı ve dezavantajları ne olabilir?
  - Aynı sınıftaki öğrencileri mi eşleştireceksiniz? Diğer öğretmenlerle iş birliği yaparak farklı sınıflardaki öğrencileri mi eşleştireceksiniz?
3. Öğretici ve öğrenenler hangi akademik becerilere sahip olacak?
  - Öğretici ortalamasının üstünde akademik becerilere mi sahip olacak?
  - Becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmak için ortalamanın altındaki öğrencileri mi seçeceksiniz?
  - Aynı akademik beceri seviyesine sahip öğrencileri mi seçeceksiniz?
4. Öğrenciler arasındaki ilişkileri nasıl kontrol edeceksiniz?
  - Öğrencilerin birbirleri ile olan ilişkileri nasıl?
  - Öğrenciler arasındaki mevcut olumlu veya olumsuz ilişkilerle nasıl başa çıkacaksınız?
  - Zayıf ve güçlü kişilikleri nasıl ele alacaksınız?

5. Öğrenci sayısını düşündünüz mü?
 - Öğretici-öğrenen çiftleriyle mi yoksa küçük gruplarla mı başlayacaksınız?
 - Gruplarla başlayacaksanız, gruplar kaç öğrenciden oluşacak?
 - Kaç öğrenci çiftini ya da grubunu etkili şekilde izleyebilirsiniz?
6. Öğrenci özelliklerini düşündünüz mü?
 - Öğrenci ne kadar bağımsız ve sorumluluk sahibi?
 - Öğrencinin çalışma alışkanlıkları nasıl?
 - Öğrenci işbirliğine ne kadar yatkın?
 - Öğrenci başkalarıyla iyi geçiniyor mu?
7. İkili ve küçük gruplarda yer alacak öğrencileri belirlerken öğrenci tercihlerini ne oranda dikkate alacaksınız?
 - Öğrencilere kimlerle çalışmak istediklerini soracak mısınız?
 - Homojen ya da heterojen gruplar mı oluşturacaksınız?

Topping, 1988

Çalışma planı hazırlayın.

Akran öğreticiliği stratejisinin başarılı ve etkili şekilde uygulanabilmesi için detaylı planlama yapılması önemlidir. Hazırladığınız planı öğrencilerinizle paylaşmalı ve ihtiyaç duyduklarında yanlarında olacağınızı hissettirmelisiniz. Detaylı planlama öğrencileri gözlemlemenizde ve süreci izlemenizde size yardımcı olacaktır. Öğrenciler kendilerinden ne beklenildiğini net olarak anladıklarında ve hazırlanan plana sadık kalmaları için destek sağlandığında daha etkili ve verimli çalışacaklardır.

Uygulamanın nerede gerçekleştirileceğini belirleyin.

Akran öğreticiliğini işlediğiniz bir konunun pekiştirilmesi için sınıfta uygulamayı düşünüyorsanız, bir sonraki derste sınıf düzenini akran öğreticiliği için belirlediğiniz modele (ikili grup ya da küçük grup vb.) uygun hale getirebilirsiniz. Belirli öğrenciler için akran öğreticiliğini uygulamayı düşünüyorsanız, öğrencilerin birbirleriyle verimli şekilde çalışabileceği uygun bir yer (kütüphane, destek eğitim odası, boş sınıf vb.) belirlemelisiniz.

Örnek Olay

Birleştirilmiş sınıf okutuyorum. Bu yöntemi matematik dersinde sınıf ortamında sıklıkla uyguladım. Konuyu anlattıktan sonra daha önceden eşleştirdiğim öğrenciler bir araya geliyor ve sıralarını birbirleri ile rahatlıkla çalışabilecekleri şekilde, istedikleri gibi düzenliyorlar. İlk uygulama sırasında öğrenciler kendilerine çeşitli noktalar belirlediler. Bazıları sıralarını yüzleri duvara dönük olarak çalışmayı tercih ediyorlar, bazıları sıralarının yerini ya da yönünü değiştirmeden oturuyorlar. Bir öğrencim ikinci uygulamada yanında beyaz karton getirdi ve duvara asıp, “bu da benim tahtam” dedi ve arkadaşına dersi anlatırken kullandı. Sıraların duvara çevrilmesi o zaman başladı. Ben farklı sınıf düzeyindeki öğrencileri eşleştirmeyi uygun buldum. Üst sınıflarla alt sınıfları eşleştirdim. Çalışma saati dediğim zaman öğrenciler kendilerini rahat hissettikleri yerlerde bir araya gelip çalışıyorlar. Onlar çalışırken ben de özel eğitime ihtiyaç duyan bir öğrencimle birlikte konuları tekrar ediyorum.

Uygulamanın ne zaman gerçekleştirileceğini ve ne kadar süreceğini belirleyin.

Öğrencilerin bir arada ne zaman çalışacaklarını planlamalısınız. Planlamayı yaparken kendinize şu soruları sorabilirsiniz:

- Öğle tatilinde mi?
- Ders esnasında mı?
- Okuldan sonra mı?
- Öğrenciler her gün aynı saatte mi bir araya gelecekler?
- Çalışmanın hangi saatte yapılacağı öğrencilerin ihtiyaçlarına göre değişecek mi?

“

“Arkadaşımın çalışırken aynı dili konuşuyormuşuz gibi hissediyorum. Daha iyi anlıyorum.”

11. sınıf öğrencisi

Akran öğreticiliğinin etkili olabilmesi için öğrencilerin hangi günlerde ve hangi saatlerde bir arada çalışacaklarının net olarak belirlenmesi önemlidir. Bu, öğrencilerin planlama, zaman yönetimi ve sorumluluk duygularının gelişimine katkı sağlar. Akran öğreticiliği uygulaması 4 haftayı geçmemelidir. Öğrencilerin haftada 2 ya da 3 kez, 25-30 dakika bir araya gelerek çalışmalarını faydalı olacaktır. Zamanı ve süreyi belirlerken öğrencilerin tercihlerini ve sizin öğrencilerinizi takip edebilme durumunuzu göz önünde bulundurmalısınız. Öğrencilerin çok sık bir araya gelmesi, çalışmanın verimliliğini ve etkililiğini düşürecektir.

Hangi derslerde, hangi konu ve/veya becerilerin pekiştirilmesinde kullanacağınızı belirleyin.

Akran öğreticiliği stratejisini kullanacağınız konu alanlarını belirlemelisiniz:

- Hızlı okuma ya da okuduğunu anlama becerilerinin geliştirilmesi için mi kullanacaksınız?
- Matematik derslerinde problem çözme alıştırmalarında mı kullanacaksınız?
- Yazı yazma ve dil bilgisi konularını pekiştirmek için mi kullanacaksınız?

"Niyese Cem anlattığında daha iyi anlıyorum. Çünkü o beni güldürüyor."

5. sınıf öğrencisi

Örneğin, matematik dersinde basit toplama ve çıkarma işlemlerinin öğrenilmesinde, tarih dersinde bir ünitenin tekrar edilmesinde, yazılı sınavlardan iki ya da üç hafta önce sınav konularının tekrar edilmesinde vb. akran öğreticiliğinden yararlanabilirsiniz.

Akran öğreticiliği stratejisini sadece konu tekrarlarında değil, birtakım görevlerin yerine getirilmesinde de kullanabilirsiniz. Akran öğreticiliğinin kullanılabilmesi için bazı çalışmalar aşağıda verilmiştir:

- Ev ödevi
- Araştırma yapma ve araştırma raporu yazma
- Kompozisyon yazma
- Yazılı sınavlara hazırlanma
- Deney yapma ve deney raporu hazırlama
- Sınıf projeleri
- Sunum hazırlama vb.

Örnek Olay*

Fen bilimleri dersinde öğrencilere tohum ekme, yaprak toplama ve toplanılan yaprakları yapıştırıp, isimlerini yazarak albüm oluşturma görevi verdim. Bir üst sınıftaki öğrencileri ise bu görevleri gerçekleştirirken alt sınıftaki öğrencilere yardım etmeleri için görevlendirdim. Öğretici olarak görevlendirdiğim öğrenciler, belirlenen günlerde teneffüs saatlerinde alt sınıftaki öğrencilerin yanına gelerek çalışmalarında onlara rehberlik ettiler. Bu çalışma iki hafta sürdü. Yapılan çalışmalar puanlandığında üst sınıftaki öğrenciler alınan puanlardan daha fazla etkilendiler. Yardım ettikleri öğrencilerin puanları yüksek olduğunda, onlardan daha fazla sevindiler.

Akran öğreticiliğinde kullanılacak materyalleri belirleyin.

Öğrencilerinize çalışma sırasında kullanmaları için çalışma kâğıtları hazırlamanız, akran öğreticiliğinin daha etkili olmasını ve öğrenme hedeflerine ulaşılmasını sağlayacaktır. Hazırladığınız çalışma kâğıdı, alıştırmaya ve/veya konu özetleri amacınız ve öğrenme hedefleriniz ile tutarlı olmalıdır. Öğretici rolündeki öğrenciden de materyal hazırlamasını isteyebilirsiniz. Bu durumda öğretici rolündeki öğrencinin hazırladığı materyalleri birlikte gözden geçirmeli, gerekli düzenlemeleri yapmalı ve ona neden bu düzeltmeye ihtiyaç duyduğunuzu belirtmelisiniz. Öğretici rolündeki öğrencilerinize konuyu nasıl anlatabileceklerine, hangi yöntemlerden yararlanabileceklerine ilişkin bilgi vermelisiniz. Öğrencilerinize ihtiyaç duyduklarında kaynak (kitap, alıştırmaya, soru, ders notu vb.) desteği sağlamalısınız.

"Akran öğreticiler, okuma öğretmenleri değildir. Onlar yeni bir okuma becerisi öğretmezler. Ancak, akran öğreticiler, okumada zorluk çeken öğrencilerin öğretmen tarafından öğretilen okuma becerilerine ilişkin alıştırmaya yapmaları konusunda motive eden ve cesaretlendiren 'okuma yardımcılarıdır.'"

Jim Wright

Örnek Olay*

Bir okulda yapılan uygulamada okul genelinde devamsızlık nedeniyle ya da başka nedenlerle ders kaçıran ve akademik başarıları düşük olan 9. sınıf öğrencileri, 10, 11 veya 12. sınıf öğrencileri ile eşleştirilmektedir. Öğretici olarak görev alacak öğrenciler eğitime tabi tutulmaktadır. Belirlenen gün ve saatlerde (Çarşamba günü, 15:15-16:15) öğretici ve öğrenenler bir araya gelmektedirler. Çalışma yapacakları yere gitmeden önce öğrenciler, koordinatör öğretmenlerde bulunan imza sirküsünü imzalamakta ve nerede çalışma yapacaklarını belirtmektedirler. Çalışmanın bitiminde ise koordinatör öğretmene bilgi vermektedirler. Öğretmenler, çalışma süreci içinde okulda bulunup, kolaylaştırıcı ve danışman olarak görev yapmaktadırlar.

Uygulama ve değerlendirme yöntemlerini belirleyin.**Uygulama**

Uygulama öncesinde öğretici ve öğrenen rolündeki öğrencilerle ne kadar sıklıkla bir araya geleceğinizi planlamalısınız.

Stratejinin uygulanması sürecinde belirli aralıklarla öğretici ve öğrenen rolündeki öğrencilerle ayrı ayrı bir araya gelmeli ve süreç hakkında bilgi almalısınız.

Uygulama sürecinde, örneğin bir ünitenin tekrarı için akran öğreticiliği stratejisini kullanıyorsanız ünitenin bir bütün olarak tamamlanmasından sonra öğrencilerle bir araya gelebilir ve çalışmalarının işlevselliği hakkında öğrencilerinizle görüşebilir ve öğrenen öğrenciden bir çalışma kâğıdındaki alıştırmaları yapmasını ya da soruları cevaplamasını isteyebilirsiniz. Bu çalışma kâğıdını siz hazırlayabilir ya da sizin kontrolünüz altında öğreticinin hazırlamasını isteyebilirsiniz.

Uygulama sırasında konuları bölümlere ayırabilir, her bölümle ilgili sizin ya da öğretici rolündeki öğrencinin hazırladığı materyallerin kullanılmasını, ilgili bölümün tekrar edilmesini ve daha sonra o bölümle ilgili çalışma kâğıdının doldurulmasını isteyebilirsiniz. Sonra diğer bölümün tekrarına geçilmesini sağlayabilirsiniz. Her bölümün tamamlanmasından sonra öğretici rolündeki öğrenciyle bir araya gelerek öğrenen rolündeki öğrencinin ilerlemesi, öğrenen rolündeki

“

“Ayşe ile çalışmayı başlarda çok seviyordum. Ama verdiği alıştırmayı yapamayınca bana sürekli bağıcıyorum. Üzülüyorum.”

4. sınıf öğrencisi

öğrenciyle bir araya gelerek kendi ilerlemesi hakkında bilgi alabilirsiniz. Akran öğreticiliği stratejisinde ders, içerik ve öğrenme hedeflerine bağlı olarak farklı uygulama yöntemleri kullanabilirsiniz.

Değerlendirme

Stratejinin uygulanması sürecinde belirli aralıklarla öğretici rolündeki öğrencinin alıştırmaları ve sorulardan oluşan çalışma kâğıtları hazırlamasını ve öğrenen rolündeki öğrencinin bunları cevaplamasını isteyebilirsiniz. Bu öğretici rolündeki öğrencinin soru sorma becerisinin gelişimine ve soruları hazırlarken konuyla ilgili tekrar yapmasına yardımcı olacaktır. Öğretici rolündeki öğrencinin hazırladığı çalışma kâğıtlarını onunla birlikte gözden geçirmeli ve gerekli düzeltmeleri onunla birlikte yapmalısınız. Çalışma kâğıdındaki soruların ve/veya alıştırmaların öğrenme hedefleri ile tutarlı olmasına dikkat etmelisiniz. Bu çalışma sırasında öğrenen rolündeki öğrencinin ilerlemesi hakkında bilgi almalısınız. Çalışma kâğıdındaki alıştırmaların ve/veya soruların çözümlerini öğretici rolündeki öğrenciyle birlikte kontrol etmelisiniz. Öğretici rolündeki öğrencinin, öğrenen rolündeki öğrenciye nasıl geri bildirim verebileceğini, geri bildirim verirken nelere dikkat etmesi gerektiğini örnekler vererek açıklamalısınız. Öğrenen rolündeki öğrencilerin performanslarını, davranışlarında meydana gelen değişiklikleri gözlemlemelisiniz. Belirli aralıklarla öğrenen rolündeki öğrencilerle bir araya gelmeli, kendi öğrenmeleri ve ilerlemeleri hakkında ne düşündükleri konusunda bilgi almalı, öz-değerlendirme yapmalarını sağlamalısınız. Ara sınav ve yazılı sınavlardaki ya da verilen görevlerdeki performanslarını izleme ve değerlendirme araçları olarak kullanabilirsiniz. Öğrenen ve öğretici rolündeki öğrencilere performanslarına ilişkin açık, net ve zamanında geri bildirim vermelisiniz. Öğrencilerin performanslarını ödüllendirmelisiniz.

Örnek Olay*

Bu uygulamada, ana sınıfı öğrencileri, üçüncü sınıf öğrencileri ile eşleştirilmektedir. Eşleştirilen öğrenciler her hafta 45 dakika bir araya gelerek okuma, kurabiye pişirme, yazma, oyun oynama ve basit matematik işlemleri yapma gibi aktiviteleri birlikte gerçekleştirmektedirler. Ana sınıfı öğretmeni ve üçüncü sınıfın öğretmeni bir araya gelerek yapılacak etkinlikleri planlamakta, öğrencilerin bir araya getirilmesinden önce kendi öğrencilerine ne yapmalarının beklendiğini açıklamaktadırlar. Uygulama sırasında öğretmenler kolaylaştırıcı ve danışman görevi üstlenmektedir. Öğretici rolü üstlenen üçüncü sınıf öğrencileri, öğrenen öğrencilerle birlikte planlanan etkinlikleri ve çalışmalarını tamamlamaktadırlar. Bu uygulama öğrencilerin sosyal ve duygusal becerilerinin gelişmesine (iş birliği yapma, iletişim kurma vb.), olumlu bir takım tutum ve davranışlar (sorumluluk alma, saygı gösterme vb.) edinmelerine katkı sağlamaktadır.

Öğrencilere akran öğreticiliği hakkında bilgi verin.

Öğrencilerinize akran öğreticiliğinin ne olduğu, neden uygulandığı ve nasıl uygulanacağını açık ve net bir şekilde anlatmalısınız. Aynı derste farklı akran öğreticiliği modelleri kullanacaksanız, her modelin kullanımından önce modele ilişkin açıklama yapmalısınız. Öğretici ve öğrenen rolleri hakkında bilgi vermeli ve bu roller gerçekleştirilirken dikkat edilmesi gereken kuralları açıkça anlatmalısınız. Öğretici ve öğrenenin sorumlulukları ve dikkat edilmesi gereken kuralları yazılı olarak sene başında ya da uygulama öncesinde öğrencilerinize dağıtabilirsiniz. Akran öğreticiliği stratejisinin başarılı şekilde uygulanması için özellikle öğretici rolündeki öğrencilerin eğitilmesi önemlidir. Aşağıda öğrencilere eğitim verirken kullanabileceğiniz bazı metotlar verilmiştir.

1. Olumlu sözlü geri bildirim: Olumlu sözlü geri bildirim vermenin önemini öğretici rolündeki öğrencilerinize anlatın. Olumlu sözlü geri bildirim verirken kullanabilecekleri cümlelere ilişkin örnekler verin. Olumlu sözlü geri bildirim ne kadar sıklıkla vereceklerini öğretin. Her doğru cevaptan ya da tepkiden sonra geri bildirim vermek hem çok zaman alacak hem de geri bildirim etkisini azaltacaktır. Üç ya da dört doğru cevaptan ya da oldukça zor bir sorunun çözülmesinden sonra geri bildirim verebileceklerini belirtin.

2. Düzeltici geri bildirim: Öğreticilere, öğrenenler bir soruya yanlış cevap verdiklerinde nasıl tepki göstermeleri gerektiğini öğretin. Onlara öğrenen rolündeki öğrenciler yanlış cevap verdiklerinde yargılayıcı olmamaları ve küçümseyici bir tavır sergilememeleri gerektiğini belirtin. Öğrenenlere doğru cevabı vermeleri için tekrar deneme fırsatı tanımaları gerektiğini belirtin. Sabırlı ve olumlu bir tutum sergilemelerinin gerekliliğini vurgulayın.

3. Model olun: Öğreticileri eğitirken, arkadaşlarıyla çalışırken nasıl davranmaları gerektiğini örneklerle açıklayın. Onların size sorular sormasına fırsat verin. Ayrıca, sadece bu eğitimler sırasında değil, sınıf içindeki tutum ve davranışlarınızla da onlara model olun.

4. Rol oynama: Rol oynama sırasında siz öğrenen rolünü üstlenin ve öğreticinin size bir konuyu anlatmasını sağlayın. Daha sonra rolleri deyişin. Bu, öğreticilerin olumlu ve olumsuz tutum ve davranışlarını gözlemlemenizi ve olumsuz uygulamaları zamanında düzeltmenizi sağlayacaktır. Öğrencilerin kendi aralarında öğretici-öğrenen rollerini canlandırmalarını da isteyebilir ve böylece öğrencilerin hem öğretici hem de öğrenen olarak performanslarını gözlemleyebilirsiniz.

Örnek Olay*

Bu uygulamada öğrencilere, öğrenme güçlüğü olan ve/veya bireysel eğitim programına tabi olan öğrenciler için öğreticilik yapmak isteyip istemedikleri sorulmuştur. Gönüllü olan öğrencilere eğitim verilmiştir. Bu eğitimlerde öğrenen rolündeki öğrenciler ile çalışırken sabırlı olmaları gerektiği özellikle vurgulanmıştır. Uygulama sırasında öğretici öğrenciler, belirlenen zamanlarda öğrenen öğrenciler ile destek odasında bir araya gelmekte ve onların ev ödevlerini tamamlamalarına yardımcı olmaktadır. Öğreticiler ayrıca bireyselleştirilmiş eğitim programındaki öğrenme hedefleri ile ilgili oyunları, öğrenen öğrencilerle birlikte oynamakta, onlarla okuma yapmakta ve sosyal aktivitelere katılmaktadırlar. Oturum sonunda öğreticilerin performansları değerlendirilmekte, kendilerine geri bildirim ve puan verilmektedir. Daha sonra bu puanların aritmetik ortalaması alınarak öğrencinin yıl sonu ortalamasına yansıtılmaktadır.

Öğrencilere rehberlik edin.

Akran öğreticiliği sürecinde öğrencilerin yalnız başlarına bırakılmaması önemlidir. Öğrencilerinizi sürekli ve düzenli olarak gözlemlemeli ve onlara rehberlik etmelisiniz. Öğretici rolündeki öğrencilerle verecekleri derslerden önce ve sonra görüşmelisiniz. Çalışmaya başlamadan önce onları cesaretlendirebilir, konuyla ilgili dikkat etmeleri gereken noktaları belirtebilirsiniz. Çalışmanın tamamlanmasından sonra ise bir ilerleme gözlemleyip gözlemediklerini sorabilirsiniz. Çabasından dolayı onlara teşekkür etmeniz öğreticilerin motivasyonlarını artıracaktır. Çalışmaya başlamadan önce ve çalışmadan sonra öğrenen rolündeki öğrencilerle de görüşmelisiniz. Çalışmaya başlamadan önce onlara arkadaşlarının kendilerine hangi konularda destek olacağını belirtmelisiniz. Çalışmadan sonra ise çalışmanın nasıl geçtiği konusunda görüşlerini almalısınız. Sürekli gözlem yapmanız ve öğrencilerinizle görüşmeniz, sergilenen yanlış tutum ve davranışları, mevcut sorunları erken tespit etmenizi ve zamanında önlem almanızı sağlayacaktır.

Örnek Olay*

Kaliforniya'da bir ortaokulda akran öğreticiliği stratejisinin etkililiği üzerine araştırma yapılmıştır. Araştırma kapsamında "Öğrenciden öğrenciye (Student-2-Student)" adı altında okul sonrası akran öğreticiliği programı uygulanmıştır. 8. sınıf öğrencilerine farklı derslerde daha alt sınıf düzeylerindeki öğrencilere yardımcı olmak isteyip istemedikleri sorulmuş ve gönüllü öğrencilerin öğretici olarak başvuru yapması sağlanmıştır. Başvuru yapacak öğrencilerin belirli bir akademik ortalamaya sahip olması ve sosyal ilişkilerinin güçlü olması gerektiği belirtilmiştir. Başvuru sürecinde öğretmenin de onayı alınarak seçilen öğreticiler, akademik performansları düşük öğrencilerle eşleştirilmişlerdir. Öğretici rolünü üstlenecek olan öğrencilere bir hafta boyunca nasıl öğreticilik yapacaklarına ve nelere dikkat etmeleri gerektiğine ilişkin uygulamalı eğitim verilmiştir. Öğrencilere, bu eğitimlerde, gizlilik ilkesi (ders verdikleri kişilerle ilgili bilgileri ve ders sürecinde yaşanan durumları başkaları ile paylaşmamaları gerektiği), olumlu ödüllendirme, olumlu geri bildirim verme, soru sorduktan sonra cevap için uygun bekleme süresi, ekstra alıştırma tasarlama, hataların nasıl düzeltilebileceği gibi konular hakkında bilgi verilmiştir. Program sonunda yapılan değerlendirmelerde, hem öğretici hem de öğrenen rolünü üstlenen öğrencilerin akademik performanslarının anlamlı biçimde arttığı tespit edilmiştir. Katılımcıların ayrıca sorumluluk duygularının, ev ödevi tamamlama oranlarının arttığı ve çalışma alışkanlıklarının olumlu yönde geliştiği belirlenmiştir.

Meslektaşlarınız ve okul idaresi ile iş birliği yapın.

Öğrencilerin seçilmesi sürecinde aynı sınıfta ders veren meslektaşlarınızla görüş alışverişinde bulunabilir, öğrencilerin tutum ve davranışları, akademik performansları hakkında onlardan bilgi alabilirsiniz. Meslektaşlarınızla iş birliği yaparak farklı sınıflardaki öğrencilerin öğretici-öğrenen olarak eşleştirilmesini sağlayabilirsiniz. Okul idaresi ile iş birliği yaparak bu stratejinin okul genelinde, okul sonrası çalışma olarak ya da sosyal kulüp çalışmalarını kapsamında uygulanmasını sağlayabilirsiniz.

Aileleri bilgilendirin.

Akran öğreticiliği stratejisi, öğrenciler için sağlayacağı faydalar, nasıl uygulandığı konusunda aileleri bilgilendirmeli ve onlardan destek almalısınız. Ailelerin öğretici ve öğrenen rolündeki öğrencileri teşvik etmesi, öğrencilerin motivasyonlarının artmasını olumlu yönde etkileyecektir. Ailelerin okul saatleri dışında/sonrasında yapılacak uygulamalar konusunda bilgilendirilmesi, sürecin devamlılığının sağlanması bakımından önemlidir. Çalışma planlarını ailelerle paylaşabilir ve öğretici-öğrenen devamlılığının sağlanmasında onların desteğini alabilirsiniz.

Örnek Olay***Başarı Zorunludur.**

“Başarı Zorunludur”, Arizona’da (Amerika Birleşik Devletleri) bir lisede okul müdürünün teşvik ve desteği ile uygulanan akran öğreticiliği programıdır. Akademik başarının düşmesi üzerine okul müdürü; öğretmen, öğrenci ve ailelerle görüşmeler yaparak daha önce başka bir eyalette (Memphis TN) uygulanan programı kendi okul koşullarına uyarlayarak uygulanmasını sağlamıştır.

Programın amacı akademik başarı seviyesi düşük olan öğrencilerin akademik başarı seviyelerinin artırılması ve öğrenme odaklı okul kültürü oluşturmaktır.

Akran öğreticiliği oturumları bir ya da daha fazla öğretmenin gözetiminde okul kütüphanesinde yapılmaktadır. Oturumların koordinasyonunda öğretici liderleri de görev almaktadır.

Oturumlar okul saati içinde ve dışında düzenli olarak gerçekleştirilmektedir.
Oturum Saatleri

Hafta içi

7:00 – 7:50 (okul başlamadan önce)

15:00 – 17:30 (okuldan sonra)

Cumartesi

8:00 – 12:00

“

“Biz şuna inandık: Eğer muhteşem çocuklar yetiştirmeye odaklanırsak, test puanları ve akademik başarı kendiliğinden gelir. Ve biz başardık.”

**Dr. Chad Gestson
Okul Müdürü**

Okul kütüphanesi haftada en az 40 saat açık kalmaktadır. Öğretici-öğrenen grupları, oturum saatleri içerisinde, öğretmenleriyle yaptıkları plan ve ihtiyaçları doğrultusunda, belirledikleri saatlerde bir araya gelip çalışmaktadırlar. Öğle arasında da oturumlar düzenlenebilmektedir. Okulda 100 öğrenci öğretici olarak görev yapmaktadır. Okulda öğretici olarak görev almak isteyenler okul idaresine başvuruda bulunmuşlardır. Başvurular değerlendirilmiş, akademik ve sosyal olarak oldukça başarılı olan öğrenciler, en az iki öğretmenin referansıyla öğretici olarak belirlenmiştir. Öğreticiler, uygulamalı eğitime alınmıştır ve sürekli gözlemlenmektedir. Öğreticiliğe yeni başlayan öğrencilere öğretmenler tarafından öğretim yöntem ve teknikleri, geri bildirim verme gibi konularda sürekli danışmanlık yapılmaktadır. Öğretici olarak görev alan öğrencilere ekstra kredi verilmekte, öğreticilik yaptıkları süre “toplum hizmeti” sayılmakta ve üniversitede burs başvurularında ekstra puan almaları sağlanmaktadır.

Uygulama: Bir derste başarısız olan öğrenciler 10 saat akran öğreticiliği programına katılmaktadır. Bu iki şekilde olmaktadır: (1) Öğrenen olarak programa katılan öğrenciler belirlenen saatlerde kütüphanede tek başlarına çalışmakta, ödevlerini yapmakta, sorun yaşadıkları durumlarda kütüphanede hazır bulunan öğreticilerden yardım istemektedirler. (2) Öğretici-öğrenen olarak eşleştirilen ikili gruplar, hazırlanan plan doğrultusunda bir araya gelerek birlikte çalışmaktadırlar. Öğrencilerin oturumlara katılıp katılmadıkları sürekli izlenmektedir. Bunun için öğrencilerden imza alınmaktadır.

Tangram Tasarımları

Özet

Öğretici ve öğrenenler geleneksel tangramın yedi parçasını kullanarak tasarımlar oluşturacaklardır. Tasarımlarından birisini seçerek resmini çizeceklerdir.

Geliştirilmesi hedeflenen akademik ve sosyal beceriler

- Şekilleri tanıma
- Örüntüler oluşturmak için şekilleri kullanma
- Uzamsal ilişkileri fark etme
- İşbölümü ve iş birliği yapma
- Fikir birliğine varma

Materyaller

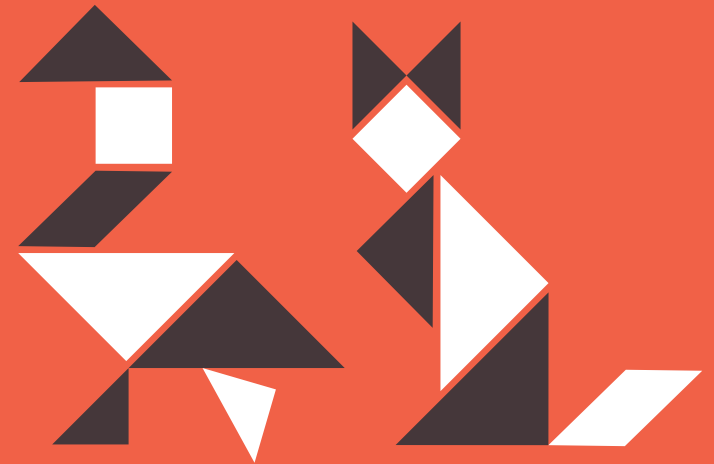
- Tangram yapboz sayfası
- Resim kâğıdı
- Boya kalemleri
- Makas
- Yapıştırıcı

Uygulama

1. Tangram yapboz sayfasını her ikili grup için çoğaltın.
2. Öğrencilere birer sayfa verin. Sayfadaki şekilleri incelemelerini isteyin.
3. Tangram hakkında bilgi verin. Tangramın eski bir Çin yapbozu olduğunu, bir karenin yedi parçaya bölünmesiyle oluşturulduğunu, bu yedi parçayı farklı şekillerde bir araya getirerek farklı tasarımlar yapılabileceğini belirtin. Örnekler gösterin.

4. Öğrencilerden yapboz sayfasında gördükleri şekilleri söylemelerini isteyin (5 üçgen, 1 kare ve 1 paralelkenar).
5. Öğrencilerden yapboz sayfasındaki yedi şekli keserek birbirlerinden ayırmalarını isteyin. Ayırdıkları şekilleri kullanarak tasarımlar yapmalarını, en çok hoşlarına giden tasarımı resim kâğıdına yapıştırmalarını söyleyin.
6. Öğreticilere çalışma sürecinde kendilerinden ne beklenildiğini açıklayın:
  - Yaşı küçük öğrencilere çalışma süresince rehberlik etmek
  - Onların sorularını cevaplamak
  - Yaptıkları tasarım hakkında sorular sormak: "Hangi şekilleri kullandın?", "Ne tasarladın?" vb.
  - Sabırlı olmak
  - Resim kâğıdına yapıştırılacak tasarım hakkında ortak karar vermek
  - Resim kâğıdının başına tasarımın adını ve ne olduğunu yazmak
7. Yaşı küçük öğrencilere çalışmayı, kendilerinden ne yapılmasının beklendiğini ve öğretmenlerle nasıl çalışacaklarını açıklayın. Tangram şekilleri ile nasıl tasarım yapılabileceğini örnekler göstererek belirtin.
8. Çalışma sonunda öğrencilerden resim kâğıtlarına, şekilleri yapıştırarak oluşturdukları resimleri sunmalarını isteyin.
9. Öğreticilere "Bugün arkadaşına nasıl yardım ettin?", öğrenenlere "Arkadaşın sana nasıl yardım etti?" sorularını yönelterek öğrencilerin çalışma süreci hakkındaki görüş ve düşüncelerini öğrenin.

Kaynakça

- Cassidy, A. (2007). Reading pairs Start a Peer Tutoring Project in your school: Teacher's Manual and Resource Pack. Published by Junior Certificate School Programme Support Service, Curriculum Development Unit. Dublin.
- Désy, J. (2000). Les bénéfices socioaffectifs du tutorat par les Pairs. Centres d'aide en français. Tutorat. Volume 5, numéro 3.
- Kapil, Y. ve Malini, J.S. (2018). Peer Tutoring an Instructional Strategy: A Systematic Approach. Scholarly Research Journal For Humanity Science & English Language, Online ISSN 2348-3083, SJ IMPACT FACTOR 2016 = 4.44, HYPERLINK "http://www.srjis.com" www.Srjis.Com Peer Reviewed Journal, Apr-May 2018, VOL-6/27. Scholarly Research Journal For Interdisciplinary Studies.
- Miller, B.A. (1989). The Multigrade Classroom: aA Resource Handbook For Small, Rural Schools. Book 7: Planning And Using Peer Tutoring. Northwest Regional Educational Laboratory.
- Zambrano V., Duran, D. & Macpherson, A. (2016). KPU Peer Tutor Trainer Handbook Level One. Surrey, B.C. : Kwantlen Polytechnic University.

İnternet Kaynakları

- Peer Tutoring Resource Center. A Curriculum & Planning Guide for Setting Up a Schoolwide Reading Peer Tutoring Program and Training Peer Tutors.
Erişim adresi: <http://www.peertutoringresource.org/2015/12/a-curriculum-planning-guide-to-setting-up-a-schoolwide-reading-peer-tutoring-program-and-training-peer-tutors/>
Erişim tarihi: 12.12.2020
- Nguyen, M. (2013). Peer tutoring as a Strategy to Promote Academic Success.
Erişim adresi: https://www.childandfamilypolicy.duke.edu/pdfs/schoolresearch/2012_PolicyBriefs/Nguyen_Policy_Brief.pdf.
Erişim tarihi: 12.12.2020

Reed College. NSF-AIRE@REED. Current Research: Is Peer Tutoring Effective?
Erişim adresi: https://www.reed.edu/nsfaire/nsfaire_sciencePsych4.html
Erişim tarihi: 12.12.2020

informED. Briggs, S. (2013). How Peer Teaching Improves Student Learning and 10 Ways To Encourage It.
Erişim adresi: <https://www.opencolleges.edu.au/informed/features/peer-teaching/>
Erişim tarihi: 12.12.2020

Peer Tutoring Resource Center. Success is Mandatory: The Peer Tutoring Program that Saved Camelback High School.
Erişim adresi: <https://www.peertutoringresource.org/2014/03/success-is-mandatory-the-peer-tutoring-program-that-saved-camelback-high-school/>
Erişim tarihi: 12.12.2020

Cornell University. Tips For Tutees. Tutee Responsibilities.
Erişim adresi: <http://lsc.cornell.edu/tutoring/tips-for-tutees/>
Erişim tarihi: 12.12.2020

Education Endowment Foundation. Peer Tutoring.
Erişim adresi: <https://educationendowmentfoundation.org.uk/pdf/generate/?u=https://educationendowmentfoundation.org.uk/pdf/toolkit/?id=140&t=Teaching%20and%20Learning%20Toolkit&e=140&s=>
Erişim tarihi: 12.12.2020

Education Northwest. The Multigrade Classroom. A Resource for Small, Rural Schools.
Erişim adresi: <https://educationnorthwest.org/sites/default/files/multigrade-classroom-books1-7.pdf>.
Erişim tarihi: 12.12.2020

Kapil, Y. & Malini, S. (2018). Peer Tutoring An Instructional Strategy: A Systematic Approach. Scholarly Research Journal for Humanity Science & English Language, Online ISSN 2348-3083, SJ Impact Factor 2016 = 4.44, www.srjis.com Peer Reviewed Journal, Apr-May 2018, Vol- 6/27.
Erişim adresi: <http://oaji.net/articles/2017/1201-1534934536.pdf>
Erişim tarihi: 12.12.2020

